



בנק ישראל

דוח שנתי לוועד מסלקת הבנקים

2014



זכויות היוצרים בפרסום זה שמורות לבנק ישראל.

www.bankisrael.org.il

הרוצים לצטט רשאים לעשות כן, בתנאי שיציינו את המקור.

סדר ועיצוב: יחידת ההוצאה לאור, בנק ישראל

נדפס בישראל

בדפוס מאור וולך, ירושלים

ISSN 1565-3250

מס' קטלוגי 601864

תוכן העניינים

5.....	פתח דבר
6.....	1. ההתפתחויות העיקריות בשנת 2014.....
6.....	א. פעילות ועד המסלקה.....
13.....	ב. עבודת ועדת המשפטים.....
13.....	ג. הגוף ליישוב מחלוקות בין הבנקים – מותב המבררים.....
14.....	2. מסלקת הבנקים.....
14.....	א. ועד המסלקה.....
14.....	ב. מסלקת הנייר (מסלקת הצ'קים).....
16.....	ג. מס"ב.....
18.....	3. נתונים סטטיסטיים וניתוח מגמות.....
18.....	א. מסלקת הנייר.....
20.....	ב. מס"ב.....
23.....	נספחים.....
23.....	נספח א': נציגי ועד המסלקה וממלאי מקומם.....
24.....	נספח ב': חברי המסלקה ומערך הייצוגים.....
26.....	נספח ג': המבררים – חברי הגוף ליישוב חילוקי דעות בין חברי המסלקה.....
27.....	נספח ד': ציוני דרך משמעותיים בעשור האחרון.....

על פי חלק א, פרק 101, סעיף ה' לכללי המסלקה, דוח שנתי לשנת 2014 מוגש בזה לחברי מסלקת הבנקים.

פתח דבר

אני מתכבדת להגיש לחברי מסלקת הבנקים דוח שנתי לשנת 2014 בהתאם לקבוע בחלק א, פרק 101, סעיף ה' לכללי המסלקה.

שנת 2014 התאפיינה באתגרים משמעותיים, בהם קידום חוק הסליקה האלקטרונית, אשר מסדיר את הסליקה האלקטרונית של צ'קים במערכת הבנקאית חלף הצגה פיזית של הצ'קים; הסדרה של החזרת צ'ק שסורב ללקוח; הסדרת קבילותו של הצ'ק הממוחשב בהליך המשפטי; הסמכה לקבוע כללים בעניין הסליקה האלקטרונית ובעניין שמירתו של הצ'ק הפיזי ושל הצ'ק הממוחשב; קביעה כי היקף האחריות של הבנק כלפי לקוחו בהתאם לכל דין לא ישתנה בשל שינוי שיטת הסליקה; פרסום תזכיר חוק הסליקה האלקטרונית, וכן הגברת פעילותן של ועדות המשנה לעיצור צ'קים; בחינת המלצותיה של הוועדה הבין-משרדית בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה, שמטרתה צמצום ההון השחור באמצעות צמצום השימוש באמצעי תשלום מבוססי נייר (מזומן וצ'קים סחירים) והרחבת השימוש באמצעי תשלום אלקטרוניים מתקדמים; היערכות להטמעת הסכם חנ"י (חשבונות נקובים ביהלומים) בכללי מסלקת הבנקים, זאת לשם הסדרת תהליכי העבודה בין סניפי הבנקים המעניקים שירותי סליקה בין-בנקאיים בחשבונות המיועדים לעסקאות יהלומים; תפעול מסלקת הצ'קים במהלך מבצע "צוק איתן", שבו המסלקה הוכיחה את מוכנותה לפעול גם במצבי חירום.

בשנת 2015 נמשיך לפעול בשיתוף פעולה עם הגורמים השונים לקידום חוק הסליקה האלקטרונית ולהיערך ליישומו; ניערך לקידום חוק צמצום השימוש במזומן וליישומו, במיוחד בכל הקשור בסליקת הצ'קים; נשלים שילוב סליקת חנ"י בכללי מסלקת הבנקים; נקדם את ביצוע הרפורמה המתוכננת בתהליך הנפקתם וסליקתם של ניירות ערך קונצרניים, לרבות מיכון התהליך; נחזק את ההמשכיות העסקית ואת יכולת ההתמודדות של המסלקות עם מצבי חירום ועוד.

בטוחה אני, ששיתוף הפעולה הפורה המאפיין את חברי ועד המסלקה ימשיך גם בשנת 2015 ובשנים הבאות. יחד נוכל ליישם רפורמות ושינויים מהותיים וחשובים למשק הישראלי בכלל ולמסלקת הבנקים בפרט.

בתודה ובהערכה,

רונית ציטיאט
יו"ר ועד המסלקה

1. ההתפתחויות העיקריות בשנת 2014

א. פעילות ועד המסלקה

במהלך שנת 2014 התכנס ועד המסלקה שבע פעמים ודן בסוגיות שונות. להלן מובאים עיקרי הדברים.

ביטול הסליקה הידנית

במושב הראשון של מסלקת הצ'קים מועברות ההצגות וההחזרות של הממסרים הלא-ממוגנטים – ממסרים ידניים שהבנקים מעבירים ביניהם, כגון: חיובים וזיכויים ידניים, החזרות של חיובים וזיכויים ידניים, תשלומים בגין הנפקות של ניירות ערך ועוד. מכיוון שהסליקה הידנית טומנת בחובה סיכונים גבוהים, הוקמה ב-2009 ועדת משנה לקידום ביטולה של הסליקה הידנית והעברת הממסרים הנסלקים בה לסליקה האלקטרונית או למערכות תשלומים מתקדמות ובטוחות.

ועדת המשנה בדקה את סוגי הפעולות הנסלקות בסליקה הידנית ובחנה דרכים להעברתן לסליקה אלקטרונית. פרק 3 בדוח – "נתונים סטטיסטיים וניתוח מגמות" – מראה כי בשנים האחרונות פחתה פעילותה של המסלקה הידנית (מסך של כ-217 אלפי תנועות בשנת 2011 לכ-177 אלפי תנועות בשנת 2014). חברי המסלקה ימשיכו לפעול לצמצום הסליקה הידנית עד לביטולה, ולשם כך הוחלט גם על יישום שינוי בתהליך סליקת ההנפקה של ניירות ערך קונצרניים, אשר, כאמור, מתבצע במושב הסליקה הידנית. במהלך הדיונים שהתקיימו בוועד המסלקה בשנת 2013, הסכימו חברי הוועד כי המועד להשלמת ההיערכות לטיפול בהנפקה של ניירות ערך קונצרניים יהיה זהה למועד של ביטול כלל הפעילות המבוצעת כיום במסגרת הסליקה הידנית ושל ביטול מושב הסליקה הרלוונטי. זאת מאחר שכ-90% מסכומי החיובים במושב הסליקה הידנית נובעים מסליקת הכספים של הנפקת ניירות ערך קונצרניים.

בשנת 2012 התכנסה ועדה בראשות בנק ישראל והרשות לניירות ערך ובשיתוף הבורסה לניירות ערך והבנקים. הוועדה המליצה לקדם רפורמה בתהליך סליקת ההנפקה של ניירות ערך קונצרניים. היא אף הכינה תכנית מפורטת ליישום הרפורמה, שעיקרה הקמת מערכת שתרכז את העברת המידע, הכספים וניירות הערך בין הגורמים המעורבים בתהליך. הומלץ כי הבורסה לניירות ערך תהיה אחראית על פיתוח המערכת ותחזוקתה, בהתבסס על התשתיות המשמשות כיום את המסלקה. נוסף על פיתוח המערכת נקבע כי יידרשו שינויים גם בתהליכים העסקיים וכן שינויים רגולטוריים ומשפטיים. המלצות הוועדה הוצגו בפני הנהלת בנק ישראל, הנהלת הרשות לניירות ערך והנהלת הבורסה, וכן במועצה לתשלומים וסליקה, והתקבל "אור ירוק" לקידום, זאת בכפוף להסכמתה של הבורסה לניירות ערך לפתח את המערכת. בסוף 2014 התקבל אישורה העקרוני של הבורסה לכך.

לאור זאת, הוחלט על קידום הרפורמה בהתאם למסקנותיה של הוועדה. יישום הרפורמה, אשר יחל במחצית השנייה של 2015, הנו תהליך ממושך המחייב היערכות של גורמים רבים המעורבים בתהליך הסליקה בהנפקת ניירות ערך קונצרניים.

בחינת התהליך של עיצור צ'קים

עיצור צ'קים פירושו מעבר מסליקה פיזית של צ'קים לסליקה אלקטרונית באמצעות עצירת הצ'קים בבנק המציג (הבנק הגובה) ושליחה של קובצי תצלומים של הצ'קים לבנק הנמשך. שיטה זו מטרתה לייעל את סליקת הצ'קים ולהוביל לחיסכון משמעותי בעלויות. שלושה יתרונות מרכזיים לשיטה: ראשית, היא תבטל את הצורך בשינוע של הצ'קים מהבנק הגובה, שבו הם מופקדים, אל הבנק הנמשך, שלו הם מוצגים לפירעון (ובחזרה, במקרה שהצ'ק מוחזר); שנית, היא תבטל את הצורך באחסון הצ'קים; לבסוף, מכיוון שהסליקה האלקטרונית מהירה מהסליקה הפיזית, יתקצר משך הזמן החולף ממועד הצגת הצ'ק לפירעון עד למועד זיכוי חשבון הלקוח, וכך אפשר יהיה להבטיח את ודאות העסקה תוך פרק זמן קצר יותר. נוסף על האמור, הליך ההתייעלות נועד גם לענות על צורך ממשי במציאת פתרון לבעיה הולכת וגדלה – בעיית תחזוקת המכונות הממיינות את הצ'קים.

תהליך העיצור התרחש בשנים האחרונות בכמה מדינות, אשר חוקקו בהן חוקים המסדירים את פעולתה של המערכת הבנקאית בסליקה אלקטרונית של צ'קים. הצעת חוק הסליקה האלקטרונית נועדה להסדיר את כללי המעבר מסליקה פיזית לסליקה אלקטרונית של צ'קים. בשנה החולפת הוגברה עבודתן של שתי ועדות משנה רלוונטיות – ועדה להגדרת עקרונות לתהליכי עבודה מבוססי דימות וועדה להקמת רשת תקשורת בין המשתתפים בסליקה שתשמש להעברת התצלום (image) של הצ'קים.

ועדת המשנה הראשונה מופקדת על ניסוח קווים מנחים שיהוו בסיס לעבודתם המשותפת של חברי המסלקה בעת כינון חוק הסליקה האלקטרונית. הוועדה המליצה על כללים להצגות ולהחזרות של צ'קים, התאמות, טיפול בחריגים ובשגויים, איכות התצלום, אבטחת המידע בתחום התצלומים, וכן המליצה על אבני דרך ולוחות זמנים ליישום הפרויקט. ההמלצות הועברו לדיון בוועד המסלקה. ועדת המשנה השנייה מופקדת על הקמת רשת תקשורת פרטית להעברת קובצי התצלומים של הצ'קים והצפנתם. ועדת משנה זו דנה בתכולת הקבצים, אופן שליחתם, איכות התצלום ושלמותו, טיפול בשגויים והעברתם בין הבנקים, תהליך העבודה בעתות שגרה וחירום והיבטים של אבטחת המידע. מסמך העבודה הסופי של הוועדה להקמת רשת תקשורת אושר בידי ועד המסלקה במהלך השנה הנסקרת, וכן גובשה החלטה בנוגע לסוג רשת התקשורת שתוקם. מסמך העבודה של הוועדה להגדרת עקרונות לתהליכי עבודה מבוססי דימות¹ יוגש לאישור ועד המסלקה בתחילת שנת 2015. כדי לאפשר מבחינה משפטית ורגולטורית את תהליך עיצור הצ'קים, עלה הצורך בנקיטת הליכי חקיקה שיסדירו את הנושאים הללו: א. סליקה אלקטרונית של צ'קים בלא הצגה פיזית; ב. הסדרה של החזרת צ'ק שסורב ללקוח; ג. הסדרת קבילותו של הצ'ק הממוחשב בהליך המשפטי.

¹ במסמך יהיו הוראות טכניות לגבי צילום (imaging) הצ'קים והעברת קבצים אלקטרוניים במקום ממסרים ידניים. הוראות כמו: כללים להצגות ולהחזרות של צ'קים, התאמות, טיפול בחריגים ובשגויים, איכות התצלום (image), אבטחת המידע של התצלומים.

תיבה 1: רפורמה באמצעי תשלום –

הוועדה לבחינת צמצום השימוש במזומן במשק הישראלי

בהתאם להחלטת הממשלה מיום 17 בספטמבר 2013, הוקמה ועדה בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה, עו"ד הראל לוקר, שמטרתה לצמצם את תופעת ההון השחור בישראל, להיאבק בהלבנת הון ולאפשר שימוש באמצעי תשלום מתקדמים ויעילים (להלן – הוועדה). לוועדה מונו שני צוותי משנה: האחד – צוות לקביעת נורמות התשלום במזומן, בהובלתו של ראש רשות המסים וראש הרשות לאיסור הלבנת הון ולמימון טרור; השני – צוות לגיבוש מתווה הדרגתי להפחתת השימוש במזומן ועידוד השימוש באמצעי תשלום אלקטרוניים מתקדמים, בהובלתו של גב' עירית מנדלסון, מנהלת מחלקת החשבות ומערכות התשלומים והסליקה בבנק ישראל.

ביולי 2014 פרסמה הוועדה דוח סופי שכולל את הערות הציבור, וב-22 באוקטובר 2014 אישרה הממשלה את המלצותיה של הוועדה.

הרפורמה באמצעי התשלום במסגרת הוועדה לבחינת צמצום השימוש במזומן במשק הישראלי מורכבת משלושה נדבכים: (1) השימוש במזומן הוכר בארץ ובעולם כגורם משמעותי המשפיע על כלכלה שחורה. יחד עם זאת, המזומן הוא אמצעי תשלום בסיסי במשק ומשמש אוכלוסיות שומרות חוק, המהוות חלק הארי של הציבור. בהתאם לכך, יש לצמצם את השימוש במזומן, אך לא לבטלו. (2) השימוש בצ'קים בישראל גדול יחסית למקובל בעולם, במיוחד השימוש בצ'קים מוסבים, דבר התומך בקיום הכלכלה השחורה. לפיכך, יש לפעול להגבלת ההסבות ולהטמיע שינויים שיפחיתו את הסיכונים הקיימים בשימוש בצ'ק. אין כוונה לבטל את השימוש בצ'קים. (3) מוצע שצמצום השימוש במזומן ובצ'קים סחירים יעשה באמצעות קידום השימוש באמצעי תשלום אלקטרוניים מתקדמים, ובכלל זה הרחבת השימוש בכרטיס חיוב מידי ובכרטיס נטען מזוהה.

שלושת הנדבכים בנויים מהמלצות שונות.

להלן עיקרי המלצות הוועדה הקשורות לשימוש בצ'קים:

תוגבל הסבת צ'קים שאינם "למוטב בלבד" –

- טווח מידי – לצ'קים בסכום של עד 10,000 ש"ח לא תהיה הגבלה על מספר ההסבות; לצ'קים בסכום של מעל 10,000 ש"ח תותר הסבה אחת בלבד, וזאת בתנאי שהנסב ירשום פרטיו בגב הצ'ק.
- טווח ארוך – מסכום אפס תותר הסבה אחת בלבד ורק לגוף פיננסי לצורך קבלת אשראי.

ב-04 בינואר 2015 פורסם תזכיר חוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ה-2015, ובצמוד אליו גם תזכיר חוק סליקה אלקטרונית של צ'קים, התשע"ה-2015. במהלך שנת 2015 יימשכו הליכי החקיקה בנושא זה.

ועד מסלקת הבנקים החל לדון בשנת 2014 בהשלכות ובסוגיות רלוונטיות העולות מהחקיקה האמורה, זאת על מנת להיערך לקראת יישום ההמלצות.

בחינת תהליך הסליקה של שוברי הגבייה

בעקבות הצורך בשדרוג תהליך הסליקה של שוברי הגבייה, החליט ועד המסלקה בישיבתו מיום ה-23 במאי 2013 על הקמתה של ועדת משנה שתבחן את ההצעה שהוגשה לוועד המסלקה בנוגע לביטול הצורך בשובר הפיזי. הוועדה תציג את היתרונות והחסרונות של ההצעה, תנתח את תהליך הסליקה הקיים ותעלה הצעות בנוגע לשינוי התהליך.

בשנה החולפת הציגה ועדת המשנה את המלצותיה בפני ועד המסלקה. ההמלצה של ועדת המשנה מתבססת על התהליך של עיצור צ'קים. ההצעה היא להחיל תהליך הדומה לעיצור צ'קים באופן ששוברי הגבייה ייעצרו בבנק המציג (בבנק שבו שולם השובר), ובין הבנקים השונים יועברו קובצי תצלומים על פי שיוך המוסדות. ההצעה היא להפסיק את ההעברה של שוברים פיזיים למוסדות, כפי שקובעים כיום כללי המסלקה, ובמקום זאת יועברו להם קובצי רשומות הזיכוי וקובצי תצלומים בלבד. תצלומי השוברים יועברו למוסדות באמצעות הכספת ו/או באתר האינטרנט, בדף החשבון שלהם. הוצע כי בשלב ראשון השוברים ייעצרו במרכז הסליקה של כל בנק, ובעתיד, לאחר שתושלם ההיערכות לעיצור הצ'קים, השוברים יוכלו להיעצר בסניף הבנק (נקודת קצה).

פעילותה של ועדת המשנה תימשך גם בשנת 2015. במסגרתה היא תמפה את כלל הסוגיות שיש לבחון בטרם שינוי תהליך העבודה ותכין תכנית עבודה מפורטת להשלמת הטיפול בנושא. תכנית זו תובא לאישור בוועד מסלקת הבנקים.

בחינה מחדש של סיבות ההחזרה

הסיבות להחזרת צ'קים מנויות בנספח 305 לכללי המסלקה. עלה הצורך בבחינה מחודשת של סיבות ההחזרה, וזאת מכמה טעמים: כיום ישנן סיבות רבות להחזרת צ'קים, אשר מביאות לעתים לאי-בהירות באשר לסיבה המתאימה ביותר לנסיבות ההחזרה (הן לבנק אשר צריך לבחור את הסיבה המתאימה ביותר להחזרת הצ'ק, והן ללקוח אשר צריך להבין את נסיבות ההחזרה); כמו כן, יש צורך ביצירת התנהלות אחידה במערכת הבנקאית כולה; גם השינויים הטכנולוגיים והרגולטוריים שאירעו לאחרונה באמצעי תשלום זה (סליקה אלקטרונית, הפקדת צ'קים באמצעות סלולר ועוד) מחייבים עריכת התאמות בסיבות ההחזרה. לצורך בחינת הנושא הוקם צוות עבודה שיבחן את סיבות ההחזרה של צ'קים והוראות מס"ב, באופן שיתווספו סיבות חסרות ויבוטלו סיבות שאינן נחוצות. זאת על מנת לפשט את תהליך העבודה של קביעת סיבת ההחזרה בסניפי הבנקים, ליצור אחידות בטיפול בצ'קים חוזרים בכל הבנקים, וכן לבחון את התאמת סיבות ההחזרה לתהליך של עיצור צ'קים. לאחר השלמת בחינת הנושא וקביעת ההמלצות לשינויים יעלה הצוות את הצעתו לאישורם של ועדת המשפטים וועד המסלקה.

היערכות להטמעה של כללי חנ"י (חשבונות נקובים ביהלומים) בכללי מסלקת הבנקים

תהליכי העבודה של סניפי הבנקים, המשמשים לשירותי סליקה בין-בנקאיים בחשבונות נקובים ביהלומים (חנ"י), כוללים סליקה של צ'קים, הוראות העברה בנקאית והוראות תשלום במטבע-חוץ (דולר ארה"ב). עד כה, תהליכי העבודה בין סניפי הבנקים, בכל הקשור בחנ"י, התנהלו לפי נוהג שהיה קיים ביניהם. בעקבות דרישת רשות ההגבלים העסקיים להסדיר את תהליכי העבודה בין סניפי הבנקים בהסדר כתוב, גובש הסכם זמני בין ששת² הבנקים המנהלים סניפי יהלומים. הסכם זה קיבל את אישור הרשות להגבלים עסקיים, והנו תקף לתקופה של שנה וחצי (החל מספטמבר 2013 ועד מרץ 2015). הרשות להגבלים עסקיים התנתה את אישורה בכך שהסכם זה ייכנס לכללי מסלקת הבנקים לפני סוף התקופה האמורה. כחלק מההיערכות להטמעה של כללי מסלקת חנ"י בכללי מסלקת הבנקים, הוקם צוות עבודה בראשות בנק ישראל ובהשתתפות הבנקים שלהם יש סניפי יהלומים. במסגרת עבודת הצוות נכתב פרק חדש לסליקת חנ"י בכללי מסלקת הבנקים; הוגדר תקן צ'ק אחיד לחנ"י; והוגדרו תהליכי העברת הצ'קים ותהליכי העבודה בין הבנקים. הכללים אושרו בינואר 2015, וממועד זה הם מחייבים את הבנקים.

העברת סליקת הארגונים של מס"ב ליום העסקים העוקב בעת כשל

במערכת זה"ב, חלון הסליקה השני של מס"ב – חלון סליקת הארגונים – נקבע לשעות 18:00 עד 18:30 ביום עסקים ארוך, ו-13:30 עד 14:00 ביום עסקים קצר (ימי שישי וערבי חג). כאשר ישנם עיכובים ותקלות בממשק של מס"ב מול הבנקים לקבלת האישורים על ביצוע החיובים מתעוררת בעיה, מאחר שיש קושי בהארכת חלון זה, בעיקר בימי עסקים קצרים. לאור האמור, הוחלט כי בימי עסקים קצרים, שבהם מס"ב אינו יכול להעביר את המידע על סליקת הארגונים לבנק ישראל, תועבר הסליקה הכספית של סליקת ארגונים במערכת זה"ב ליום הסליקה הבא, יחד עם סליקת הבנקים. במקרה האמור, ימשיכו הלקוחות לקבל ערך יום T (על אף שהסליקה נעשית ביום T+1). תהליך זה יבוצע רק באישור מראש של יו"ר ועד המסלקה.

החזרות חיובים על פי הרשאה

בשנה החולפת עלתה לדיון בוועד המסלקה הצעה לתיקון סעיף ד.1 בפרק 217 לכללי המסלקה, המתייחס להחזרת חיובים על פי הרשאה. במסגרת התיקון הוצע לקבוע כי "החיוב יוחזר לא יאוחר משלושה ימי עסקים בנקאיים לאחר מועד החיוב", לימים אלו יתווספו עוד שלושה ימים לביצוע החזרות מסיבות טכניות; סה"כ שישה ימים (במצב שקדם לתיקון התאפשר להחזיר חיוב במשך חמישה ימים ועוד חמישה ימים מסיבות טכניות; סה"כ עשרה ימים). הצורך בתיקון האמור בכללי המסלקה עלה בעקבות קושי שבו נתקלו הבנקים בבואם ליישם את סעיף 15ג (ג) להוראת ניהול בנקאי תקן 451, "נהלים למתן הלוואות לדיוור" (להלן – ההוראה). בהתאם להוראה, בנסיבות שבהן לקוח פורע הלוואה לדיוור באמצעות תשלום

² ב-12.05.2014 אחד מששת הבנקים סגר את הסניף שלו במתחם הבורסה ליהלומים ופרש מההסכם.

במזומן או באמצעות העברה בנקאית, ואף ממציא לבנק אסמכתא המעידה על ביצוע התשלום, על הבנק למסור לו אישור סילוק הלוואה, וזאת "לא יאוחר משני ימי עסקים ממועד מסירת האסמכתא". דא עקא, במקרים שבהם פירעון הלוואה התבצע במועד החיוב החודשי, או בסמוך לו (כאשר החיובים נעשים באמצעות הרשאה לחיוב חשבון), נהגו הבנקים להמתין עד למועד שבו החיוב האחרון הופך לסופי, אשר על פי המצב שקדם לתיקון האמור, עמד על חמישה ימי עסקים בהתאם לכללי המסלקה. קיצור מועד ההחזרה האמור אושר בוועד המסלקה, ומטרתו ליצור נוהג אחיד במערכת הבנקאית, אשר מיישר קו בין הבנקים ובין הלקוחות בכל הנוגע לסופיות תשלום בדרך של חיובים על פי הרשאה. מועד תחילת התיקון הנו 01 באפריל 2015.

הרחבת צו איסור מימון טרור והלבנת הון

לאור תיקון שנעשה בצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור, התשס"א-2001; להלן – הצו) עלתה הדרישה שברשומת מס"ב יופיעו כלל הפרטים המופיעים במסר Swift מסוג 103, ובהם המען של השולח. לצורך יישום הדרישה הוחלט בוועד מסלקת הבנקים להקים ועדת משנה שתבחן את ההשלכות הכרוכות בכך ותמליץ על השינויים הנדרשים בהתאם בתיקון רשומת מס"ב. צוות זה התכנס במהלך שנת 2014 כמה פעמים, ועבודתו תימשך גם במהלך שנת 2015.

השינויים העיקריים בכללי המסלקה, בנספחים ובתקנים

להלן פירוט השינויים שחלו בכללי המסלקה, בנספחים ובתקנים בשנת 2014:

מהות השינוי	העדכון בכללים	מועד השינוי
עדכון הנספח	נספח 304 – סניפי בנקים שיום המנוחה השבועי חל בהם שלא בשבת	01 במאי 2014
הארכת תקופת המינוי של חברי ועד המסלקה משנתיים לחמש שנים	פרק 101 – תקנון סעיף ד – ועד המסלקה	25 בדצמבר 2014
חבר מסלקה שאין ביכולתו להופיע למפגשי החלפת הממסרים הפיזיים (ידניים ואלקטרוניים), אך עם זאת מעוניין לשדר את הנתונים לבנקים ולבנק ישראל – עד לשעה 20:00 חייב לקבל את אישורם בכתב של (1) יו"ר ועד המסלקה (2) כלל חברי המסלקה. במקביל, עליו להוציא כתב שיפוי לבנקים. אם לא יתקבלו אישורים כמפורט לעיל, השידורים של חבר המסלקה באותו יום יהיו בסכום אפס.	פרק 204 – ניהול המושבים וההתחשבות במערכת זה"ב הוספת סעיף לאחר סעיף ה – "אי הופעה להחלפת הממסרים הפיזיים"	01 במאי 2014
כללי המסלקה יעודכנו פעם בשנה ולא עם קבלתה של כל החלטה. לפיכך, הדיונים וההחלטות לגבי העדכון של הכללים יתקיימו במשך כל השנה, וההחלטות תהיינה תקפות מיד לאחר קבלת ההחלטה או במועד שייקבע בידי הפורום. עם עדכון הכללים (כאמור, פעם בשנה) תישלח גרסה מעודכנת של הכללים לחברים. זאת בלי לחרוג מהכתוב בפרק 210 לכללי המסלקה.	פרק 210 – שינויים בכללי המסלקה סעיף ב – פרסום השינויים	01 במאי 2014
לאחר סעיף א' 2 לכללי המסלקה, התווסף המשפט הבא: "הוראות סעיפים קטנים 1 ו-2 לעיל יחולו גם במקרה שההיסב נעשה בהטבעת חותמת הנחזית להיות של תאגיד או של נציגות בית משותף או של ועד עובדים, אף ללא חתימה בצדה".	פרק 214 – הסבים בצ'קים סעיף א	01 במאי 2014
במקרה של תקלה במס"ב או בממשק של מס"ב מול הבנקים המתמשכת מעבר לשעה 15:00 ביום עסקים קצר (ימי שישי, ערבי חג וכדומה), לאחר קבלת אישור יו"ר ועד המסלקה, תועבר הסליקה הכספית של סליקת ארגונים, הנעשית במערכת זה"ב, ליום הסליקה הבא.	פרק 217 – סליקה באמצעות מס"ב הוספת תת סעיף בסעיף 5 – כשל בסליקה	01 במאי 2014
החזרת חיוב תוכל להתבצע לא יאחר משלושה ימי עסקים בנקאיים לאחר מועד החיוב. לימים אלו יתווספו עוד שלושה ימים לביצוע החזרות מסיבות טכניות; סה"כ שישה ימים (במצב שקדם לתיקון התאפשר להחזיר חיוב במשך חמישה ימים ועוד חמישה ימים מסיבות טכניות; סה"כ עשרה ימים).	פרק 217 – סעיף ד.1	תחילת השינוי תהיה ב-01 באפריל 2015, ואז יעודכנו הכללים.

ב. עבודת ועדת המשפטים

ועדת המשפטים הנה ועדת משנה קבועה אשר משתתפים בה נציגים משפטיים מכמה בנקים וכן נציגים תפעוליים, ובנק ישראל מוביל אותה. הוועדה דנה בהיבטים המשפטיים הנוגעים לפעילות המסלקות. הוועדה התכנסה השנה פעמיים ודנה בסוגיות שלהלן:

- 1. כתבי שיפוי בעת מסמך חסר בסליקת ממסרים ממוגנטים בשיטה אלקטרונית:** נבחן הסעיף בכללי המסלקה (פרק 211 – סליקת ממסרים ממוגנטים בשיטה אלקטרונית) שעוסק בחוסר התאמה של סליקת ממסרים ממוגנטים בשיטה אלקטרונית. במקרה של חוסר התאמה יונפק כתב שיפוי רק על פי דרישה של הבנק הנמשך, ועצם קיומו של דוח חוסרים יהווה התחייבות של הבנק המציג / המחזיר להמציא כתב שיפוי. הנושא עלה לבחינה מחודשת בוועדת המשפטים. בהמשך פעילותה של הוועדה תועבר הצעה לשינוי הנוסח בכללים.
- 2. "גלגול" צ'קים הלוח ושוב בין הבנקים:** קיימים מקרים שבהם צ'קים מוחזרים שלא בהתאם לכללי המסלקה, והם "מתגלגלים" הלוח ושוב בין חברי המסלקה לתקופה בלתי מוגבלת. הוצע לקבוע כללים שיגבילו את "גלגול" הצ'קים בדרך של קביעת רף עליון להצגות של הבנק הגובה (לאחר מכן הצ'ק ייעצר בבנק הנמשך), וזאת בלי לפגוע בזכותו של הבנק הנמשך לפנות למותב מבררים או לערכאות משפטיות. הדיון בנושא זה נמשך גם בשנה החולפת, ונדונה בו התייחסות הבנקים לכך שיש קושי לזהות כי מדובר בהצגה שנייה כאשר מדובר בהחזרה ידנית. הוחלט בוועדת המשפטים להמליץ כי הוראה זו תהיה בתוקף עד לסיום הסליקה הידנית. עד אז, ישונה הנוסח כך שיהיה צורך במכתב נלווה מהבנק הנמשך המודיע לבנק המושך כי מדובר בהחזרה שנייה.
- 3. דיון בנושא: סליקה בין-בנקאית של צ'קים שהופקדו בסלולר.**
- 4. הטבעת סיבות החזרה על ידי המציג:** עלו לדיון שאלות בתחום סיבות החזרה, והן הועברו לדיון בצוות ייעודי.
- 5. חוק הסליקה האלקטרונית – התקיים דיון בנושא חוק הסליקה האלקטרונית בהשתתפותם של נציגי משרד המשפטים ונציגי איגוד הבנקים.** בדיון התקבלה סקירה על התקדמות תהליך החקיקה של החוק וכן על המשך התהליך הצפוי.

ג. הגוף ליישוב מחלוקות בין הבנקים – מותב המבררים

הגוף ליישוב מחלוקות בין חברי המסלקה – מותב המבררים – ממשיך בפעילותו בהתאם להנחיות בכללי המסלקה. מרכז הגוף, ממלא מקומו ורשימת המבררים מובאים בנספח ד'. במהלך שנת 2014 הופנו למותב המבררים חמישה מקרים. שלושה מהם פתרו הפונים, אחד מהם נפתר לאחר יישוב מחלוקת, והחמישי עדיין נידון.

2. מסלקת הבנקים

מסלקת הבנקים מורכבת ממסלקת הנייר (הצ'קים) ומהמסלקה האוטומטית (מס"ב). המסלקה מנוהלת על ידי ועד המסלקה, והיא פועלת על פי הסכם בין חבריה. ההסכם מסדיר את פעילותה של מסלקת הבנקים ואת הקשרים העסקיים והפונקציונליים בין המשתתפים לבין עצמם ובין המשתתפים לבין מפעיל המערכת (להלן: "כללי המסלקה").

א. ועד המסלקה

ועד המסלקה מונה ארבעה עשר חברים, מחציתם נציגי בנק ישראל ומחציתם נציגי המערכת הבנקאית. ממנה אותם נגיד בנק ישראל או מי שהוסמך על ידיו (רשימת החברים וממלאי מקומם מובאת בנספח א'). הוועד מתכנס לפחות אחת לרבעון וכן בהתאם לצורך, כדי לדון בנושאים שעולים לדיון, לרבות עדכון של כללי המסלקה. כללי המסלקה מפורסמים באתר האינטרנט של בנק ישראל ומתעדכנים באתר באופן שוטף³. אחת לשנה הוועד מפרסם דוח על פעילותו.

ב. מסלקת הנייר (מסלקת הצ'קים)

הממסרים שהבנקים מציגים במסלקת הנייר כוללים בעיקר צ'קים, המוצגים היום רק בשיטה האלקטרונית. נוסף על כך מציגים במסלקת הנייר גם שוברי גבייה ממוגנטים וממסרים לא-ממוגנטים (ממסרים ידניים).

משתתפים במסלקת הנייר

מסלקת הנייר מונה⁴ שלושים וחמישה חברים – התאגידים הבנקאיים בישראל, בנק הדואר ובנק ישראל. חלקם פועלים במסלקה ישירות, ואת היתר מייצגים משתתפים אחרים. בסליקת הממסרים האלקטרוניים שמונה משתתפים במעמד של משתתפים ישירים ועשרים ושבעה במעמד של מיוצגים, חמישה עשר מתוכם נמצאים בתחום הרשות הפלסטינית. בסליקת הממסרים הידניים שנים עשר משתתפים במעמד של משתתפים ישירים ועשרים ושלושה כמיוצגים, חמישה עשר מתוכם נמצאים בתחום הרשות הפלסטינית. הבנקים הפועלים בתחום הרשות הפלסטינית הם חברי מסלקה, וכולם מיוצגים על ידי שלושה בנקים בישראל (בנק הפועלים, בנק דיסקונט ובנק מרכנתיל דיסקונט). בנק ישראל משתתף במסלקת הנייר בשני תפקידים – כחבר המסלקה וכמפעיל שלה.

³ להלן קישור לאתר בנק ישראל שבו נמצאים כללי מסלקת הבנקים:

<http://www.boi.org.il/he/PaymentSystem/ActiveClearingHousesInIsrael/Pages/Mislaka.aspx>

⁴ נכון ל- 31 בדצמבר 2014.

המסלקה פועלת בכל יום עסקים בנקאי, כהגדרתו בהוראות הבנקאות (שירות ללקוח) (מועד זיכוי וחיוב בצ'קים) התשנ"ב-1992. נוסף על האמור לעיל, בימי ו' ובערבי חג (למעט ערב פורים, ערב יום העצמאות וערב ט' באב) המסלקה פועלת כדי לאפשר טיפול בממסרים במוצאי השבת או החג, לפי העניין. רשימת ימי העסקים מפורסמת באתר האינטרנט של בנק ישראל ומתעדכנת מדי שנה.

מאפייני פעולות של מסלקת הצ'קים

עם סגירת היום לעסקים, בשעה 18:30, המשתתפים אוספים את כל הממסרים (מרביתם צ'קים) שהפקידו הלקוחות בסניפים במהלך אותו יום. במקביל לכך, המשתתפים מייצרים (במהלך היום או בסיומו) קבצים אלקטרוניים המכילים מידע על הממסרים שהופקדו באותו יום. בסוף היום נשלחים הקבצים לחברי המסלקה האחרים, וכן נשלח למסלקה קובץ מסכם המציג את סך הזיכוי לחשבון המשתתף כנגד חיובים של המשתתפים האחרים. המסלקה מבצעת עיבוד נטו (Clearing), שבסופו נוצרת תנועה רב-צדדית, לחיובם וזיכויים של המשתתפים בסליקה; תנועה זו נשלחת לסליקה במערכת זה"ב בבוקר המחרת (T+1) בחלון הסליקה של מסלקת הנייר, אשר נפתח בשעה 09:30. בשעות הלילה מתקיימים שני מושבי הסליקה – פגישות שבמהלכן המשתתפים מעבירים את הממסרים מהבנקים הגובים⁵ לבנקים המשלמים. במושב הראשון מתקיימות הצגות והחזרות של ממסרים ידניים; במושב השני – הצגות והחזרות של ממסרים ממוגנטים והצגות של שוברי גבייה בשיטה האלקטרונית.

מועדי המושבים:

מוצאי שבת וחג	בימי חול	
22:30	22:30	המושב הראשון (ממסרים ידניים)
23:00	01:00 (למחרת)	המושב השני (ממסרים אלקטרוניים)

הבהרות:

- בתקופה של שעות הקיץ המושב השני של מוצאי שבת או חג מתקיים בחצות במקום בשעה 23:00.
- ב-15 בחודש (או במוצאי שבת או חג החלים ב-16 בחודש) מתקיים המושב השני בשעה 02:00 (למחרת).
- אם מוצאי שבת או חג חלים ב-15 בחודש, יידחה המושב השני שב-16 בחודש לשעה 02:00 (למחרת).
- כאשר ימי חול המועד פסח וסוכות חלים בימים ראשון עד חמישי (למעט ימים שהם ערבי חג), המושב הראשון מתקיים בשעה 21:00 והשני – בשעה 23:00.
- מועדי המושבים בערב יום העצמאות: הראשון – בשעה 21:00, השני – בשעה 23:00.

⁵ הבנק הגובה הוא הבנק שבו מתנהל חשבונו של המוטב.

הלקוחות מזוכים / מחויבים ביום ערך T, ואילו הבנקים מזוכים ומחויבים ביום העסקים הבא (יום הערך T+1). בנק ישראל עורך התחשבות ריבית בין הבנקים בסיומו של כל חודש קלנדרי. הבנקים רשאים שלא לכבד ממסרים אלקטרוניים וידניים שהציגו להם, בהתאם לסיבות ההחזרה הקבועות בכללים (למשל חוסר כיסוי או טעות בפרטים), והם רשאים להחזירם ביום העסקים שלמחרת הפקדתם. במקרים מיוחדים ישנם עיכובים בהחזרות בהתאם למפורט בכללי המסלקה.

ג. מס"ב

במס"ב נסלקות תנועות בין-בנקאיות בשקלים חדשים שאינן מבוססות על מסמכי נייר, כגון: הרשאות לחיוב חשבון, תשלומי משכורות ומסים. את התנועות מעבירים למס"ב הבנקים, בנק הדואר, שב"א וחברות כרטיסי האשראי הרשאים לשלוח הוראות תשלום ישירות.

במס"ב מתבצעות הוראות משני סוגים: **זיכויים ישירים** – תשלומים שמקורם בארגונים, אשר בעיקרם: משכורות, תשלומים לספקים, תשלומי מסים ואחרים; וכן תשלומים שמקורם בבנקים ואשר מבטאים פעילות של לקוחות הבנקים. **חיובים ישירים** – חיובים שמקורם בארגונים (הוראות קבע לחיוב חשבון).

משתתפים במס"ב

במס"ב משתתפים 36,805 מוסדות פעילים⁶, בהם בנקים, בנק הדואר, משרדי הממשלה ומוסדות ציבור, וכן ארגוני סליקה אחרים כדוגמת חברות כרטיסי האשראי. כל המשתתפים במס"ב הם משתתפים ישירים. המשתתפים מעבירים למס"ב את הוראות התשלום במהלך יום העסקים, באמצעות קובצי אצווה.

מאפייני פעולות במס"ב

הוראות החיוב והזיכוי של הארגונים וכן של הסליקה הבין-בנקאית נסלקות בתום יום ההעברה לפי הערך של אותו יום (T). ההתחשבות בין הבנקים, בגין ההוראות שהועברו במס"ב, עוברות לסליקה במערכת זה"ב ביום העסקים שלאחר יום ההעברה (T+1). למס"ב שני חלונות סליקה במערכת זה"ב – הראשון בתחילת יום העסקים (נפתח בשעה 10:00), והוא מיועד לסליקת הפעילות הבנקאית; והשני לקראת סוף היום (נפתח בשעה 18:00 ביום עסקים ארוך וב-13:30 ביום עסקים קצר), והוא מיועד, כאמור, לסליקת פעולות הארגונים.

⁶ נכון ל-13 בדצמבר 2014.

הוראות התשלום מתקבלות במס"ב במשך כל יום העבודה. הן אינן סופיות, משום שהמוטב רשאי להחזיר את הזיכוי בתוך שני ימי עסקים, והמחויב רשאי להחזיר את החיוב בתוך חמישה ימי עסקים⁷. הוראות תשלום מוחזרות מקבלות במערכת זה"ב את הערך של יום הצגתן. עם קבלת הקבצים מתבצע במס"ב תהליך קדם-סליקה (clearing) – חישוב ההתחייבויות ההדדיות של הבנקים המשתתפים ויצירת קובץ הנטו המיועד לסליקה הסופית במערכת זה"ב. יש לציין, כי לפני שמס"ב שולח את סכום הנטו הסופי למערכת זה"ב, הוא מעביר לבנקים חישובי ביניים שמס"ב עורך מדי פעם במהלך יום העסקים, וזאת כדי לאפשר לבנקים להיערך מבעוד מועד לנזילות הדרושה לסליקה במערכת זה"ב.

קודי מעסיקים במס"ב

נכון ל-31 בדצמבר 2014 רשומים במס"ב 2,866 קודי מעסיקים פעילים במערכת הפקדות מעסיקים לקופות גמל וקרנות השתלמות, לעומת 2,587 קודים פעילים ב-31 בדצמבר 2013 – גידול של 10.8%. בשנת 2014 העבירו מוסדות אלו כ-23.7 מיליון תנועות לעומת 22.33 מיליון תנועות בשנת 2013.

⁷ במהלך שנת 2015 יעודכנו כללי המסלקה וניתן יהיה להחזיר חיוב בתוך שלושה ימי עסקים.

3. נתונים סטטיסטיים וניתוח מגמות

א. מסלקת הנייר

נוסף על הכסף המזומן, כוללים אמצעי התשלום מבוססי הנייר שוברים וצ'קים, והתשלומים המתבצעים באמצעים הללו – כמו גם ההחזרות בגינם – נסלקים במסלקת הנייר. הצ'קים מקובלים ונפוצים בישראל, והם מהווים יותר ממחצית מהוראות התשלום הנסלקות במערכות התשלומים הבין-בנקאיות⁸.

בלוח 1 אפשר לראות שבשנת 2014 פחתה כמות התנועות במסלקת הנייר בשיעור של כ-2.3% ועמדה על 117,824 אלפי תנועות (לעומת 120,555 תנועות בשנת 2013), ואילו הסכום שנשלק במסלקת הנייר גדל בשיעור של כ-0.7% לעומת שנת 2013 ועמד על 940,894 מיליוני ש"ח (לעומת 934,127 מיליוני ש"ח בשנת 2013). החל מ-2011 פחת מספר הצ'קים באופן הדרגתי, ועד לסוף 2014 הסתכמה הירידה בכ-4.8%. לעומת זאת, בסכומי הצ'קים נרשמה עלייה של כ-7.1%, מכ-846 מיליארדי ש"ח ב-2011 לכ-907 מיליארדי ש"ח ב-2014.

לוח 1: מסלקת הנייר לפי רכיבים, 2011 עד 2014 (הצגות והחזרות)

	2014		2013		2012		2011		מספרים ידניים ^{1,2}
	השינוי ב-2014	הסכום (באחוזים)	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	
מספרים ידניים ^{1,2}	-6.3	6.4	177	34,030	189	31,985	250	27,793	30,388
חייבים	-4.7	7.4	161	33,513	169	31,196	193	27,272	29,184
זיכויים	-20.0	-34.5	16	517	20	789	57	521	1,204
צ'קים	-2.3	0.5	117,647	906,864	120,366	902,142	121,899	860,245	846,489
הצגות	-2.2	0.4	114,129	854,322	116,699	850,519	118,143	814,208	804,944
החזרות	-5.6	-1.5	2,499	25,642	2,647	26,026	2,804	24,820	24,315
שוברי גבייה ³	-0.1	5.1	1,019	26,900	1,020	25,597	952	21,217	17,230
סה"כ	-2.3	0.7	117,824	940,894	120,555	934,127	122,149	888,038	876,877

¹ מספר התנועות של ממסרים ידניים הוא אומדן המתבסס על דיווח לגבי יום אחד בחודש.

² החייבים והזיכויים כוללים הצגות והחזרות.

³ עד 12.11.2010 התקיימה סליקתם של שוברי הגבייה במסגרת הסליקה הידנית, ולאחר מכן היא שולבה בסליקה האלקטרונית, במושב סליקה נפרד (מושב סליקה 151). המקור: מסלקת הצ'קים.

מגמת עלייה נרשמה בשנים האחרונות גם בסכום הממוצע של צ'ק – מכ-6,851 ש"ח ב-2011 ל-7,708 ש"ח ב-2014 – עלייה משמעותית בהיקף של כ-43%. גובהו של השווי הממוצע של עסקאות בצ'קים מעיד כי הם מקובלים מאוד במגזר העסקי בישראל כאמצעי לתשלומים בסכומים גבוהים. שימוש בצ'קים נעשה בין היתר גם בתשלומים במסגרת ביצוע עסקאות ובתשלומי מס. סכומי החזרות הצ'קים היוו השנה כ-3% מהסכום הכולל, בדומה לאשתקד.

⁸ הוראות התשלום הנסלקות בזה"ב (בין-בנקאי), במס"ב (זיכויים) ובמסלקת הנייר.

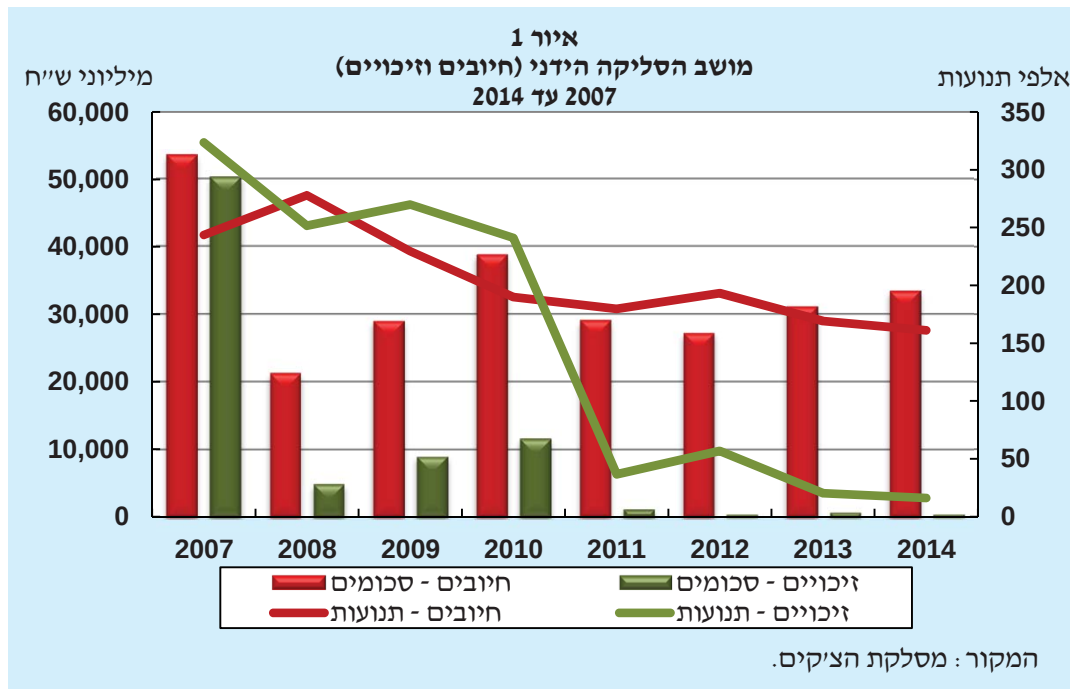
דוח שנתי לוועד מסלקת הבנקים, 2014

לוח 2: הצגות והחזרות של צ'קים והצגות של שוברי גבייה בסליקה בין-בנקאית, 2014

הצגות צ'קים		החזרות צ'קים		שוברי גבייה		סך הסליקה האלקטרונית		אחוז ההחזרות	
התקופה	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	הסכום	התנועות
ינואר	10,112	78,473	229	2,256	108	2,482	10,449	83,211	2.26
פברואר	8,591	66,306	195	1,958	78	2,158	8,864	70,423	2.27
מארס	10,077	72,302	214	2,095	85	2,176	10,376	76,574	2.12
אפריל	8,891	66,793	203	1,986	73	1,997	9,167	70,776	2.28
מאי	9,744	72,462	209	2,058	84	2,226	10,037	76,746	2.14
יוני	9,295	68,161	201	2,048	74	1,969	9,570	72,177	2.16
יולי	10,130	76,451	212	2,146	87	2,428	10,429	81,025	2.09
אוגוסט	8,493	68,021	197	2,438	81	2,196	8,771	72,655	2.32
ספטמבר	9,875	71,371	198	2,122	90	2,112	10,163	75,605	2.00
אוקטובר	9,552	70,059	216	2,238	82	2,073	9,850	74,370	2.26
נובמבר	9,333	67,983	205	2,096	84	2,189	9,622	72,269	2.20
דצמבר	10,036	75,940	220	2,200	94	2,893	10,350	81,033	2.19
סה"כ 2014	114,129	854,322	2,499	25,641	1,020	26,899	117,648	906,864	2.19

המקור: מסלקת הצ'קים.

בדומה לשנים האחרונות, גם בשנת 2014 המשיך בנק ישראל לפעול לשיפור מערכות התשלומים בישראל. במסגרת זו פעל הבנק לצמצום הסליקה הידנית (חיובים וזיכויים ידניים) במסלקת הנייר. כ-90% מסכומי החיובים הידניים נבעו מסליקת הכספים של הנפקת ניירות ערך קונצרניים, ולכן התעורר צורך להסיט פעילות זו למסלקה האלקטרונית. הדבר צמצם באופן ניכר את סכומי החיובים הנשלקים במסלקה הידנית. נוסף על כך, בחודש נובמבר 2010 הוסטה הסליקה של שוברי הגבייה מהסליקה הידנית לסליקה האלקטרונית, וזאת כחלק מהמאמץ לביטול הסליקה הידנית. באיור 1 אפשר לראות את השינוי המשמעותי שחל בשנים האחרונות בפעילות הסליקה הידנית שבמסלקת הנייר.



קודי מוטב לשימוש בשוברי גבייה

מוסדות המעוניינים להפיק שוברי גבייה בבנקים לצורך גביית תשלומים, צריכים לפנות תחילה אל הבנק שבו מתנהל חשבונם לשם קבלת קודי מוטב לשוברי הגבייה. כתוצאה מכך, פונים הבנקים אל מזכיר ועד המסלקה בבקשה להקצות להם קודי מוטב. לאחר ההקצאה מדווח בנק ישראל לכל הבנקים על הקצאות קודי המוטב.

בשנת 2014 הקצה בנק ישראל, לפי בקשות הבנקים, 220 קודים לשוברי גבייה ממוגנטים, לעומת 224 קודים בשנה הקודמת. מתוכם 187 קודים למגזר הפרטי ו-33 לרשויות מקומיות.

ב. מס"ב

תשלומים ישירים אלקטרוניים (חיוב / זיכוי ישיר) הם תשלומים שמתבצעים באמצעים ממוכנים, ללא התערבות ידנית בתהליך. שתי המערכות המבצעות תשלומים אלקטרוניים בישראל הן זה"ב ומס"ב. מערכת זה"ב מבצעת זיכויים בלבד (יוזם ההוראה יכול לזכות את הצד השני ואינו יכול לחייבו), ואילו מערכת מס"ב מבצעת הן זיכויים והן חיובים.

זיכויים ישירים – זיכויים ישירים מתבצעים כאמור באמצעות זה"ב או מס"ב, ויוזם אותם הלקוח המחויב – זה מורה לבנק לחייב את חשבונו ולזכות את המוטב. אם יש בחשבונו יתרה מספקת, הבנק מעביר את הוראת התשלום למסלקה, וזו סולקת את התשלום. אם התשלום נסלק בזה"ב, הזיכוי הוא מידי, סופי ואי אפשר להחזירו; אם הוא נסלק במס"ב, הצד המזוכה יכול להחזיר את התשלום בתוך שני ימי עסקים מיום הביצוע. את רוב הזיכויים הישירים (משכורות, תשלומי פנסיה ותשלומים אחרים)

דוח שנתי לוועד מסלקת הבנקים, 2014

ויוזמים באופן אלקטרוני, והדבר מפחית משמעותית – ללקוח, לבנק ולמסלקה – את עלות הטיפול בכל הוראת תשלום.

בשנים האחרונות חל במס"ב גידול מתמשך הן במספר הזיכויים הישירים והן בסכומם. בשנת 2014 הסתכמו הזיכויים הישירים בכ-2,066 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-1,997 מיליארדי ש"ח בשנה הקודמת (גידול שנתי של כ-3.5%).

לוח 3 : פעילות מס"ב בשנת 2014

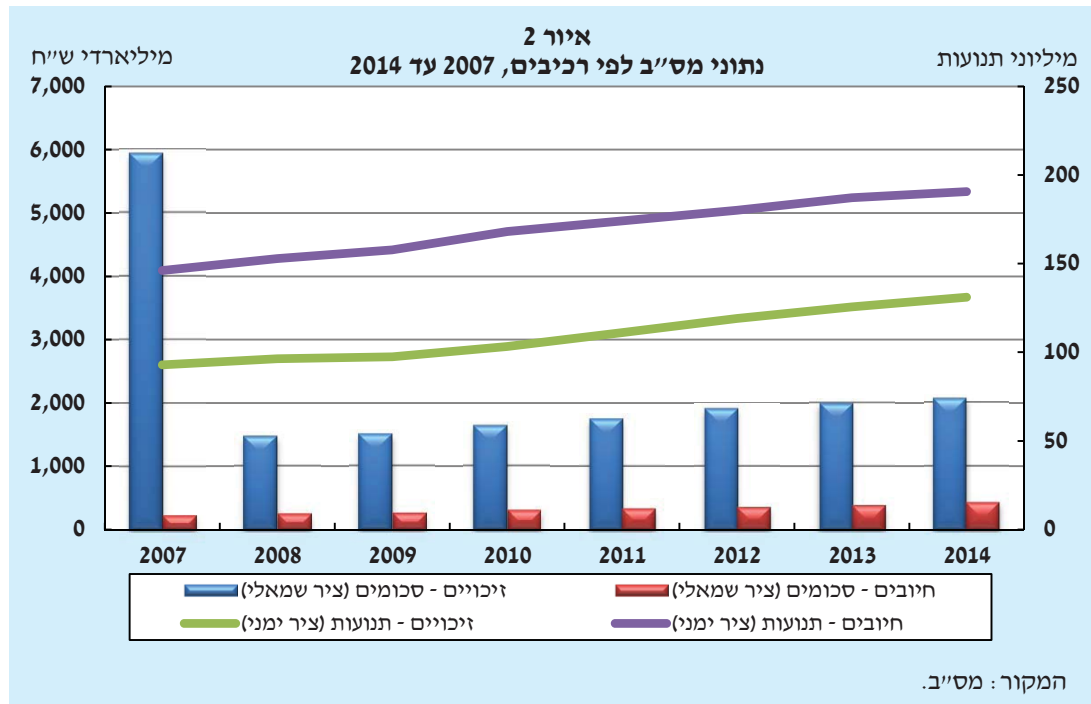
התקופה	מספר התנועות (באלפים)	הסכום הכולל (במיליוני ש"ח)	הסכום הממוצע לתנועה (בש"ח)
ינואר	26,446	207,661	7,852
פברואר	26,777	194,668	7,270
מארס	26,962	219,209	8,130
אפריל	27,473	199,545	7,263
מאי	26,444	199,129	7,530
יוני	27,229	208,799	7,668
יולי	27,324	217,552	7,962
אוגוסט	27,324	211,079	7,725
ספטמבר	27,378	212,735	7,770
אוקטובר	27,061	201,033	7,429
נובמבר	27,286	201,616	7,389
דצמבר	28,299	239,964	8,480
סה"כ בשנת 2014	326,003	2,512,990	7,706

המקור : מס"ב.

חיובים ישירים – חיובים ישירים מתבצעים בישראל באמצעות מס"ב בלבד, ויוזם אותם המוטב, דרך הבנק המנהל את חשבונו. הבנק של המוטב הוא זה שגובה את הכספים מהבנק המנהל את חשבונו של המחויב, בכפוף לתנאים חוקיים שהמחויב הסכים להם. הסוג העיקרי של חיוב ישיר בישראל הוא הוראת קבע (תשלומים לספקי שירותים, כגון חשמל, מים, טלפון וכדומה) : התשלום נגבה באופן אוטומטי מדי חודש בחודשו, בערך שוטף.

בשנים האחרונות חל גידול הן במספר החיובים הישירים והן בסכומם. בשנת 2014 הסתכמו החיובים הישירים בכ-440 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-391 מיליארדי ש"ח בשנה הקודמת (גידול שנתי של כ-12.5%).

דוח שנתי לוועד מסלקת הבנקים, 2014



לוח 4: פעילות מס"ב לסוגיה, 2014

חיוכים				זיכויים				
החזרות חיוכים		הצגות חיוכים		החזרות זיכויים		הצגות זיכויים		
הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	הסכום (במיליוני ש"ח)	התנועות (באלפים)	התקופה
422	383	37,897	15,729	80	11	169,262	10,323	ינואר
361	356	35,006	15,898	77	10	159,224	10,513	פברואר
407	374	36,239	15,936	82	11	182,481	10,641	מארס
370	339	35,270	15,804	75	13	163,830	11,318	אפריל
363	346	35,455	15,726	92	13	163,220	10,359	מאי
390	356	37,545	15,905	91	12	170,773	10,955	יוני
417	341	36,957	15,743	100	15	180,079	11,225	יולי
415	328	37,045	15,961	103	15	173,517	11,019	אוגוסט
396	339	37,818	16,012	87	14	174,434	11,013	ספטמבר
400	362	36,699	15,855	83	14	163,850	10,829	אוקטובר
377	349	35,861	15,986	94	16	165,283	10,935	נובמבר
393	347	38,692	16,090	106	17	200,773	11,846	דצמבר
4,711	4,220	440,484	190,645	1,070	161	2,066,726	130,976	סה"כ בשנת 2014
4,588	4,188	391,523	187,204	945	136	1,997,567	125,651	סה"כ בשנת 2013
2.68	0.76	12.51	1.84	13.23	18.38	3.46	4.24	שיעור שינוי שנתי

המקור: מס"ב.

נספחים

נספח א': נציגי ועד המסלקה וממלאי מקומם שנתמנו לתקופה של חמש שנים, מ-01 בינואר 2013 עד 31 בדצמבר 2017¹

ממלאי מקום	חברים		
ענת שבת	רונית ציטיאט	יו"ר	נציגי בנק ישראל
הלן בלוקה	רגינה סבוב		
אריאל צנוע	סשה שפושניק		
שאול פרל	טל הראל-מתתיהו		
דרור נגר-הלוי	אלעד יעקובי		
יעל רשתי ²	מרגלית רוקח		
יפה משה	אמיתי לפידות ³		
נציגי הבנקים			
יצחק קונטנטה	משה סינמן		בנק דיסקונט לישראל בע"מ
יצחק פלורנטיין	גניה חבאז		בנק הדואר
דרור קריגל	זאב חוגי		בנק הפועלים בע"מ ⁴
מוטי שאול	דליה לבון		הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
יהושע לוי	איתן דן		בנק לאומי לישראל בע"מ ⁵
משה רומי	מאיר ניסים		בנק מזרחי-טפחות בע"מ
אסי לוי	ענבל טטרו		סיטי בנק ישראל
	אורי אלטלט		מזכיר המסלקה – נציג בנק ישראל

¹ תקופת הכהונה של הנציגים הוארכה ל-5 שנים.

² יעל רשתי החליפה את יוני מור ב-11 בנובמבר 2014.

³ החל מ-19 במאי 2014 אמיתי לפידות משמש כחבר הוועד מטעם בנק ישראל במקומו של רונן שריקי.

⁴ החל מ-01 בינואר 2014 חבר הוועד מטעם בנק הפועלים הוא זאב חוגי, ומחליפו – דרור קריגל.

⁵ החל מ-01 בינואר 2015 חבר הוועד מטעם בנק לאומי הוא איתן דן, ומחליפו – יהושע לוי.

נספח ב': חברי המסלקה ומערך הייצוגים¹

מס"ד	שם הבנק	קוד הבנק	הבנק המייצג בסליקת ממסרים לא-ממוגנטים	הבנק המייצג בסליקת ממסרים אלקטרוניים	הבנק המייצג בסליקה באמצעות מס"ב
1	בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ	4	הפועלים	הפועלים	הפועלים
2	בנק הדואר	9	+	+	+
3	בנק לאומי לישראל בע"מ	10	+	+	+
4	בנק דיסקונט לישראל בע"מ	11	+	+	+
5	בנק הפועלים בע"מ	12	+	+	+
6	בנק אגוד לישראל בע"מ	13	לאומי	לאומי	לאומי
7	בנק אוצר החייל בע"מ	14	הבינלאומי	הבינלאומי	הבינלאומי
8	בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	17	+	דיסקונט	דיסקונט
9	בנק מזרחי-טפחות בע"מ	20	+	+	+
10	Citibank N.A.	22	+	+	+
11	HSBC Bank plc	23	+	לאומי	+
12	יובנק בע"מ	26	הבינלאומי	הבינלאומי	הבינלאומי
13	הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ	31	+	+	+
14	בנק ערבי ישראלי בע"מ	34	לאומי	לאומי	לאומי
15	State Bank of India	39	+	לאומי	+
16	בנק מסד בע"מ	46	הבינלאומי	הבינלאומי	הבינלאומי
17	בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ	52	הבינלאומי	הבינלאומי	הבינלאומי
18	בנק ירושלים בע"מ	54	לאומי	לאומי	+
19	בנק דקסיה ישראל בע"מ	68	+	דיסקונט	+
20	בנק ישראל	99	+	+	+

¹ סימן + פירושו שהבנק מייצג את עצמו.

הבנקים בתחום הרשות הפלסטינית החברים במסלקה

מס"ד	שם הבנק	קוד הבנק	הבנק המייצג בסליקת ממסרים אלקטרוניים	הבנק המייצג בסליקה באמצעות מס"ב
1	בנק אלאורדון (Bank of Jordan)	37	הפועלים	הפועלים
2	בנק אלתיג'ארי אלפלסטיני (Palestine Commercial Bank)	38	הפועלים	הפועלים
3	בנק ג'ורדן אהלי (Jordan ahli Bank)	43	דיסקונט	דיסקונט
4	ערב בנק (Arab Bank Plc)	49	דיסקונט	דיסקונט
5	בנק קאהירו עמאן (Cairo-Amman Bank)	66	דיסקונט	דיסקונט
6	בנק אלעקרי אלמצרי אלערבי (Egyptian Arab Land Bank)	67	הפועלים	הפועלים
7	קומרציאל ג'ורדן בנק (Jordan Commercial Bank)	71	הפועלים	הפועלים
8	אלאסלאמי אלערבי (Arab Islamic Bank)	73	הפועלים	הפועלים
9	בנק HSBC המזרח התיכון (HSBC Bank Of Middle East)	74	הפועלים	הפועלים
10	בנק אלאסתתמאר אלפלסטיני (Palestine Investment Bank)	76	הפועלים	הפועלים
11	בנק אלקודס (Al-Quds Bank)	82	דיסקונט	דיסקונט
12	בנק יוניון (Union Bank)	83	דיסקונט	דיסקונט
13	בנק האווינג (The Housing Bank)	84	דיסקונט	דיסקונט
14	בנק פלסטין (Bank of Palestine)	89	הפועלים	הפועלים
15	בנק ג'ורדן כווית (Jordan Kuwait Bank)	93	דיסקונט	דיסקונט

נספח ג': המבררים – חברי הגוף ליישוב חילוקי דעות בין חברי המסלקה

שם המוסד	שם המברר		
מרכז מותב המבררים (נציג איגוד הבנקים)	טל	נד"ב	עו"ד
מ"מ מרכז מותב המבררים (נציגת איגוד הבנקים)	לבנת	קופרשטיין-דאש	עו"ד
בנק אגוד לישראל בע"מ	ערן	גפן	עו"ד
	יהודה	אליהו	
בנק דיסקונט לישראל בע"מ	קרן	שלושטיין	עו"ד
	ירון	בנטוב	עו"ד
	איציק	קונטנטה	
	מאיר	לינדזן	
בנק הדואר	איציק	פלורנטין	
	בועז	רוזינסקי	עו"ד
בנק מזרחי-טפחות בע"מ	שלמה	כץ	עו"ד
	ענת	שפיגלמן	
	מאיר	נסים	
	משה	רומי	
בנק הפועלים בע"מ	שלומית	אליאסף-דיין	עו"ד
	זאב	חוגי	
	גדעון	דור	עו"ד
	דרור	קריגל	
בנק לאומי לישראל בע"מ	יהושע	לוי	
	אשר	סרוסי	
	נועה	וייל	עו"ד
	ניר	פורה	עו"ד
	רוני	ברהולץ	עו"ד
בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ	אלכס	גרינשפן	עו"ד
	אילנה	הדר	עו"ד
הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ	דליה	לבון	
	ארנה	גב זיברסקי	עו"ד
	מרדכי	שאול	
יובנק	גל	שטייגר	

נספח ד': ציוני דרך משמעותיים בעשור האחרון

החודש והשנה	ציוני הדרך
יולי 2005	הפרדת ההתחשבנות: בין הלקוחות לבנקים היא מתבצעת ביום ערך T, ובין הבנקים ובין עצמם – ביום ערך T+1.
אוגוסט 2005	כניסה לתוקף של חוק איסור מימון טרור
נובמבר 2005	החלת החובה לסלוק צ'קים בדרך אלקטרונית
דצמבר 2005	תחילת שידור התוצאות של סליקת הצ'קים מהבנקים אל בנק ישראל
פברואר 2006	הארכת יום העסקים עד 18:30, ושינוי מועדי הסליקה בהתאם
יולי 2007	הבנקים מתחילים לצלם צ'קים ולהעביר ביניהם את הקבצים.
יולי 2007	השקת מערכת זה"ב בבנק ישראל
יולי 2007	דחיית ההתחשבנות בגין הסליקה הבין-בנקאית ליום העסקים הבא, בלא שינוי יום הערך; כלומר הלקוחות יזוכו / יחויבו ביום ערך T, והבנקים – ביום ערך T+1.
יולי 2007	ביטול הרישום של פעולות בערך רטרואקטיבי כדי שיתרות הבנקים יהיו סופיות – שינוי זה נערך במטרה לקיים את אחד התנאים הבסיסיים להפעלתה של מערכת זה"ב – ניהול של יתרות הבנקים בזמן אמת.
יולי 2007	איחוד של מושבי הסליקה להצגות והחזרות של זיכויים וכן של מושבי הסליקה להצגות והחזרות של חיובים – מאחר שהממסרים הידניים מתאפיינים בכמות ובסכומים נמוכים, הוחלט לאחד את סליקות ההצגות שלהם עם סליקות ההחזרות.
ספטמבר 2008	עדכון של תקנות המסלקה ופרסומן בשם "כללי המסלקה" באתר האינטרנט של בנק ישראל – בספטמבר 2008 פורסמו כללי המסלקה, עדכון של תקנות המסלקה אשר הסדירו בעבר את סליקת הממסרים הידניים והצ'קים ואת הסליקה האוטומטית במס"ב. העדכון כולל בעיקר התאמה של התקנות להחלטות שהתקבלו בעבר בוועד המסלקה וטרם נכללו בתקנות. נוסף על כך הוכנסו שינויים שנבעו מהפעלתה של מערכת זה"ב (המערכת החלה לפעול כאמור בסוף יולי 2007). כן הותאם נוסח התקנות לאמצעים המשמשים את הבנקים כיום: כיוון שכל הצ'קים נסלקים בשיטה האלקטרונית, בוטלו כל הסעיפים המתייחסים לסליקה בשיטה המגנטית (הלא-אלקטרונית).
אוקטובר 2007	הגבלתו של סכום ההעברה במס"ב ל-3 מיליוני ש"ח – מעל סכום זה ההעברה נעשית במערכת זה"ב בלבד (למעט מקרים חריגים שקבע בנק ישראל).

החודש והשנה	ציוני הדרך
מאי 2008	תחילת ההפעלה של השיטה הכרוכה בהקצאת טווחים של קודי מוטב לפרויקטים קבלניים, עקב הסדרת התשלום לחשבונות הליווי בלבד – הליווי הפיננסי של הקבלנים הוסדר בהוראות ניהול בנקאי תקין. בהוראות נקבע שהתשלום יבוצע לחשבונות הליווי בלבד, באמצעות שוברי גבייה. לצורך זה הקצה בנק ישראל לכל בנק טווח של קודי מוטב עבור פרויקטים קבלניים, וחוזר בעניין זה הופץ לכל הבנקים. הוחלט ששובר הגבייה לקבלנים יהיה אחיד בכל הבנקים.
יוני 2008	ההודעות הניתנות על פי כללי המסלקה נמסרות למסלקות הבנקים באמצעות הדואר האלקטרוני בלבד, ולא על גבי נייר. ההודעות נמסרות לכתובות דוא"ל ייעודיות במסלקות הבנקים. כל בנק הגדיר את הנמענים שאליהם יש להעביר את ההודעות שהתקבלו מבנקים אחרים.
ינואר 2009	הפסקת ייצוגם של סניפי הבנקים הפועלים ברצועת עזה – באישור ממלא מקומו של יו"ר ועד המסלקה הפסיק בנק הפועלים לייצג את סניפי הבנקים הפועלים ברצועת עזה ב-01 בינואר 2009, ובנק דיסקונט הפסיק לייצגם ב-10 בינואר 2009.
יולי 2009	בהמשך לעדכון של תקנות המסלקה, ולפרסומם בשם "כללי המסלקה" באתר האינטרנט של בנק ישראל (ספטמבר 2008), עודכנו גם הנספחים, התקנים והמפרטים של כללי המסלקה והועלו לאתר.
יולי 2009	תחילת דיווח ממוכן מבנק ישראל לבנקים על קודי המוטב שבשימוש – במהלך 2009 החל בנק ישראל לדווח לבנקים באמצעים ממוכנים על הקצאת קודי המוטב של שוברי הגבייה השונים (פרט לאלה של קבלנים). במקרה שבנק ירצה לקבל דיווח על קודי מוטב שהוקצו בעבר, יהא עליו לפנות אל מזכיר ועד המסלקה. פניות ממוסדות בעניין מעבר לשוברי גבייה אופטיים נתקלו בהתנגדות מצד נציגי הבנקים בוועד המסלקה. סוכם שאם בנק ירצה לעבור לשוברי גבייה אופטיים, שוברים מסוג זה ייגבו אך ורק אצלו, ולא יועברו כממסרים בין הבנקים.
דצמבר 2009	החזרה ממוכנת של זיכויים שהתקבלו באמצעות מס"ב, על ידי מערכת החזרות זיכויים – זיכויים שגויים שהתקבלו מבנקים באמצעות מס"ב הוחזרו בעבר באופן ידני, או בזיכוי במס"ב על ידי הבנק שקיבל את הזיכוי השגוי. שיטה זו חייבה פעולה ידנית לשם קישור בין הזיכוי להחזרתו.
2010	החלפת הבנק המייצג את בנק מסד ובנק אוצר החייל מבנק הפועלים לבנק הבינלאומי – לאחר שהבנק הבינלאומי רכש את בנק מסד ואת בנק אוצר החייל, ייצוגם עבר אליו. השינוי בייצוגו של בנק מסד נכנס לתוקף ב-05 בפברואר 2010, והשינוי בייצוגו של בנק אוצר החייל – ב-28 במאי 2010.
מארס 2010	הפסקת ייצוגו של בנק איסלמיק פלסטין (בנק מס' 81) במסלקה.

החודש והשנה	ציוני הדרך
יולי 2010	הגבלת סכום ההעברה במס"ב למיליון ש"ח ; מעל סכום זה ההעברה תתבצע במערכת זה"ב בלבד (למעט מקרים חריגים שקבע בנק ישראל).
אוגוסט 2010	תרגום כללי המסלקה לאנגלית והעלאת התרגום לאתר האינטרנט של בנק ישראל
ספטמבר 2010	ביטול ההתחשבוניות במסלקת הצ'קים בין הבנקים המייצגים לבנקים המיוצגים במסלקה – סליקת ההתחשבוניות בין הבנקים המייצגים לבנקים המיוצגים במושב הסליקה הידנית התבצעה עד כה בשעה 9:30 בבוקר, בחלון הראשון של המסלקה במערכת זה"ב. ועד המסלקה החליט להעביר את סליקתה של התחשבוניות זו לסליקה ישירה במערכת זה"ב על מנת למזער סיכונים ולייעל את התהליך. עד ל-05 בספטמבר 2010 עברו כל הבנקים המייצגים, פרט לבנק לאומי, לניהול ההתחשבוניות האמורה בזיכוי ישיר. בנק לאומי השלים את המהלך במאי 2011.
נובמבר 2010	תחילת הסליקה האלקטרונית של שוברי גבייה – כחלק מהמאמץ לביטול הסליקה הידנית הוקמה ב-2010 ועדת משנה לעניין העברת סליקתם של שוברי הגבייה משיטה ידנית לשיטה אלקטרונית. יש לציין שהסליקה האלקטרונית לא תחול על שוברים של הממשלה. תמורתם של אלה מועברת לבנק ישראל או לבנק הדואר, ואת השוברים עצמם מעביר הבנק הגובה ישירות למשרדי הממשלה (לא באמצעות הבנק שדרכו מועברת התמורה לממשלה). כמו כן לא יסלקו בשיטה אלקטרונית את השוברים האופטיים העוברים בין הבנקים. פתרון לשוברים מסוג זה יינתן במסגרת פתרון כולל לסוגיית הסליקה הידנית.
אוגוסט 2011	העברת תפעול המסלקה מבנק ישראל בתל אביב לבנק ישראל בירושלים – בעקבות כמה תהליכים – בהם פיתוח המערכת החדשה של המסלקה, ההחלטה על ביטול מושב הצגה והחזרה של ממסרים לא-ממוגנטים (ידניים) והשינויים שחלו במצבת כוח האדם של בקרי המסלקה בתל אביב – הועבר התפעול של מערכות המחשב של מסלקת הצ'קים לבנק ישראל בירושלים. במסגרת השינוי בנק ישראל מנהל את מושבי הסליקה מירושלים. מקום המפגש של נציגי הבנקים במושבים הראשון והשני נותר ללא שינוי – מגדל שלום בתל אביב. כמו כן, בעקבות השינוי עודכנו ב-2012 ההוראות הרלוונטיות בכללי מסלקת הבנקים.
יולי 2012	הפסקת פעילותו של בנק BNP במסלקה בישראל – בנק BNP הפסיק את פעילותו בישראל, ובכלל זה את השתתפותו במסלקה, ב-20 ביולי 2012.
נובמבר 2012	הקמת מערכת חדשה לתפעול המסלקות בבנק ישראל – בנובמבר 2012 הוטמעה בבנק ישראל מערכת סליקה מתקדמת המושתתת על טכנולוגיה חדישה. המערכת מאפשרת לבנק ישראל ניהול ותפעול יעילים ובטוחים יותר של מושבי הסליקה.

החודש והשנה	ציוני הדרך
נובמבר 2012	בעקבות מבצע "עמוד ענן" וההכרזה על מצב מיוחד בעורף הנמצא בגזרת ה-40 ק"מ מרצועת עזה, נסגרו סניפי בנקים רבים באזור דרום הארץ. על כן הוגשו בקשות לעיכוב החזרת ממסרים מתמשך, שאושרו בידי יו"ר ועד המסלקה כדי למנוע פגיעה בלקוחות הבנקים.
יולי 2013	הכרזה על מס"ב ושב"א כעל מערכות מבוקרות על פי חוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008 – בנק ישראל בוחן את היציבות, הבטיחות והיעילות של המערכות בהתאם לעקרונות הבין-לאומיים (IOSCO – International Organization of Securities Commission).
דצמבר 2013	הפסקת התחזוקה של מערכת לתפעול מסלקת הצ'קים (Access) – בנובמבר 2012 הטמיע בנק ישראל מערכת מתקדמת לתפעול מסלקת הצ'קים. המערכת החדשה דומה במהותה העסקית למערכת הקודמת, והוכנסו בה שינויים לשם הפחתת היקפה של העבודה הידנית והמרתה בעבודה אוטומטית, זאת במטרה לשפר את תהליכי העבודה ולהדק את הבקורות. המשתתפים נדרשו להיערך בהתאם ולפתח מערכת חלופית עצמאית, או לתחזק באופן עצמאי את המערכת הישנה, עד לדצמבר 2013.
יולי-אוגוסט 2014	בעקבות מבצע "צוק איתן" נסגרו סניפי בנקים רבים באזורי דרום הארץ ומרכזה. על כן הוגשו בקשות לעיכוב החזרת ממסרים מתמשך, שאושרו בידי יו"ר ועד המסלקה כדי למנוע פגיעה בלקוחות הבנקים.
אוקטובר 2014	המלצותיה של הוועדה לבחינת צמצום השימוש במזומן במשק הישראלי אושרו בממשלה.
ינואר 2015	פורסם תזכיר חוק סליקה אלקטרונית.

